

В. А. Ясенко

студ. IV курсу економіко-правового факультету ОНУ імені І.І.Мечникова

спеціальність «Право»

Науковий керівник: ст. викл. О. В. Нарожна

ПРОБЛЕМА ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗОВНІШНІСТЬ ЛЮДИНИ

Під зовнішнім виглядом зазвичай розуміють певну сукупність факторів образу певної людини, які бачить оточення. Так як відтворення інформації про зовнішність залежить від суб'єктивного сприйняття іншими особами, то слід звернутися й до психологічної літератури. У ній зазначається, що зовнішній вигляд розглядається як складна система психологічних характеристик особистості, засіб її самопрезентації, а процес сприйняття трактується як когнітивно-комунікативна подія [1, с. 167]. Тобто можна зробити висновок про залежність як зовнішнього вигляду, так і його сприйняття від ряду суб'єктивних факторів.

Розрізняють два види сприйняття образу людини: симультанне (синтетичне) і сукцесивне (аналітичне). У першому випадку людина сприймає об'єкт в цілому, миттєво без виділення окремих його елементів. Такий вид не

може бути використаний для впізнання, так як не забезпечує виділення сукупності ознак, які не повторюються в інших людей. При суцесивному сприйнятті загальний образ людини формується на основі виокремлення і диференціації окремих ознакзовнішності. Саме такий вид пізнання лежить в основі ототожнення з конкретною особою [2, с. 4].

Джерела отримання відомостей щодо зовнішності можна поділити на суб'єктивні та об'єктивні. Що стосується об'єктивних, то тут особливих складнощів не виникає, адже до них відносять фотознімки, кінокадри, відеозапис, крім того відображення елементів людини (зліпок сліду босої ноги, відбитки пальців тощо). До цих джерел деякі науковці додають ще й метод словесного портрету, що потребує деякого уточнення.

Словесний портрет – це методика систематизованого опису ознак зовнішності і функціональних особливостей людини з метою її ідентифікації [2, с. 4]. Вона може визнаватися об'єктивним джерелом отримання інформації лише за умови її проведення із додержанням усіх необхідних правил. Основні з них такі: оптимальна повнота опису; вживання єдиної спеціальної термінології; послідовність опису.

Ознаки зовнішнього вигляду людини ділять на дві основні групи: власні і супутні, при цьому власні ознаки зовнішності невід'ємно належать конкретній людині (вік, стать, раса і т.д.), а супутні тільки додатково характеризують його зовнішній вигляд (зовнішнє оформлення особи: одяг, прикраси і т.д.). Також зазначають наступні групи ознак зовнішності: загальні – найбільш помітні; приватні – це деталі загальних ознак; постійні – притаманні людині від дня народження і протягом всього його життя; тимчасові – можуть виникати і зникати (волосяний покрив, бородавки, зуби та ін.); необхідні – обов'язково притаманні людям певної групи (волосяний покрив на обличчі у чоловіків); випадкові – не обов'язково присутні у конкретної людини (родимі плями, горбки на шкірі); природні – притаманні людині від народження або з'являються з віком (зморшки та ін.); штучні – з'являються в результаті свідомого чи мимовільного зміни людиною своєї зовнішності; патологічні – викликані внаслідок захворювання.

Сприйняття зовнішнього вигляду може бути довготривалим, неодноразовим, в тому числі при сприятливих для запам'ятовування умовах (спільне проживання, робота та ін.) або короточасними (при скоєнні злочину) [3, с. 347–353].

При фіксації уявного образу однією з основних проблем є найбільш повне перенесення уявного образу на матеріальні об'єкти відображення. У сучасній

практиці застосовуються такі найбільш часто використовувані способи деталізації уявного образу: реконструкція особи за черепом, словесний портрет, суб'єктивний портрет та інші. Дані методи є не тільки способами фіксації уявного образу, але і часто можуть бути способами відновлення уявного образу [4, с. 50].

Таким чином, запам'ятовування зовнішності людини, як сукупності певних факторів, залежить від об'єктивних та суб'єктивних причин. При чому останні створюють певні труднощі при відтворення інформації, однак теоретичні та практичні напрацювання дозволяють долати ці перешкоди.

Список використаної літератури

1. Рягузова Е. В. Социокультурная обусловленность восприятия внешности незнакомого другого. *Акмеология образования. Психология развития*. 2015. Вып. 2(14). С. 166–169.
2. Топорков А. А. Словесный портрет : практическое пособие. Москва, 2015. 112 с.
3. Криминалистика : Учебник для вузов. Под ред. Р. С. Белкина. Москва, 2001. 990 с.
4. Захарова Л. Мысленный образ и его использование в уголовном судопроизводстве. *Вестник Московского университета МВД России*. 2019. Вып. 1. С. 48–51.